

до будь-якої юридичної особи, в тому числі акціонерного, кооперативного товариства, асоціацій, фондів, майнових комплексів, муніципалітетів і органів державної влади [4, с.132].

В той же час, за кримінальним законодавством України кримінальній відповідальності не підлягають державні органи, органи місцевого самоврядування, організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також міжнародних організацій [5]. Нам уявляється зрозумілим такий підхід, оскільки в даному випадку доцільніше притягати до відповідальності посадових осіб таких органів, і ні в якому разі не можна накладати покарання у виді штрафу на юридичних осіб, які утримуються за рахунок державних чи місцевих бюджетів, тим більше ліквідувати державні органи.

О.О. Кашкаров відзначає, що встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб, це складний та багатовекторний процес, який потребує в першу чергу переосмислення існуючих принципів кримінального права та кримінальної відповідальності, а саме – суб'єктивного ставлення у вину та індивідуалізації кримінального покарання, а також вироблення нових принципів, що будуть відповідати сучасним вимогам законодавства про кримінальну відповідальність [6, с. 239].

Таким чином, має місце необхідність внесення доповнень до КК України для того, щоб деталізувати положення стосовно завдань кримінального законодавства, дії закону в часі й просторі щодо юридичних осіб, питання про стадії вчинення злочину, питання співучасті та багато інших.

Список використаних джерел:

1. Михайлов О.О. Юридична особа як суб'єкт злочину: іноземний досвід та перспективи його застосування в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / О.О. Михайлов; Акад. адвокатури України. – К., 2008. – 18 с.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб: Закон України від 23.05.2013 № 314-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 12. – С. 183.
3. Цимбалюк В. Зарубіжний досвід кримінальної відповідальності юридичних осіб та перспективи України / В. Цимбалюк // Історико-правовий часопис. – 2014. – С. 114 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/5024/1/cymbaliuk.pdf>
4. Голованова Н. А., Лафитский В. И., Цирина М. А. Уголовная ответственность юридических лиц в международном и национальном праве (сравнительно-правовое исследование) / Отв. ред. В. И. Лафитский. – М.: Статут, 2013. – 312 с. 2.
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. – 2001. – №25-26. – Ст. 131
6. Кашкаров О.О. Передумови реформування Кримінального кодексу України та створення законодавства про кримінальні проступки / О.О. Кашкаров // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 236-241.

Здобувач НАВС

Паламарчук Вікторія Андріївна

ПРАВОВЕ СТАНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ КОРДОНІВ

Відокремлення території однієї держави від території іншої відбувається за допомогою державних кордонів. Встановлення державних кордонів обумовлює саме існування держави, адже вони є межами, в яких здійснюється державна влада, і межовими знаками території на якій проживає народ.

Встановлення чіткого кордону – головне завдання кожної країни світу, яка прагне збереження своєї територіальної цілісності. Саме це визначає суверенне право держави на організацію власної політичної та соціально-економічної системи. Як головна складова національної безпеки, державний кордон виконує важливі функції охорони території, контролю

нелегальної міграції, контрабанди й переміщення злочинних угруповань та багато іншого. Кордон – це обов'язковий елемент, що зумовлює формування державно-територіального організму.

Таким чином, всі питання стосовно території держави - це перш за все питання про кордони. З точки зору дипломатії, «хороші паркани створюють хороших сусідів», в той час, як невстановлені кордони можуть стати підґрунтям до конфліктів між державами [1]. Протягом всієї історії людства кордони держав відігравали вирішальну роль у долях націй, змушуючи політичних лідерів свого часу вдаватися до хитрощів та військових агресій. І все це лише для досягнення однієї мети – збільшити власну територію держави розширивши її кордони за рахунок сусідніх територій.

Говорячи про значення державних кордонів для кожної держави, Б. М. Клименко виділяв три аспекти:

– державний кордон позначає межі території, що належить державі і є матеріальною умовою життя суспільства;

– державний кордон визначає межі територіального верховенства держави, тобто повної та виняткової влади держави, забезпеченої всіма засобами примусу, передбаченими її законодавством;

– чітке розмежування ресурсів, що належать державам, і меж їх верховної влади має суттєве значення для попередження конфліктів між ними і розвитку мирного співробітництва на кордонах [2].

Кордони держав - це межі реального життєвого простору народів, що їх населяють. Державні кордони це свого роду лінії, позначені на картах, і вертикальні поверхні які проходять по цих лініях до кордону земного простору з космосом, з одного боку, і з іншого боку - до центру Землі через її надр, а практично - на доступну глибину для проникнення в земні надра [3].

На нашу думку, варто погодитися з німецьким вченим Ф. Ратцелем, який визначав кордон як периферійний орган державної влади, що служить свідоцтвом її зростання, сили або слабкості, а також змін, що відбуваються в ній. Правовий режим кордонів, і самі державні кордони пройшли складний шлях становлення. Карл Великий невдовзі перед смертю розділив імперію між своїми синами. Корона імператора дісталась Людовіку Благочестивому. Його сини, зібравшись у Вердені 843 році, поділили імперію на три частини: східна частина дісталась Людовіку Німецькому, західна – Карлу Лисому, середня – франкське королівство (північна Італія) – Лотарю. Лотарь одержав корону імператора. Верденський договір визначив контури територій держав Західної і Центральної Європи та поклав початок самостійному існуванню трьох європейських держав – Німеччини, Франції, Італії.

Будівництво фортець в Європі, в тому числі й на території України можна було вважати головним механізмом, який фіксував державну приналежність тієї чи іншої території. Склалися кордони-зони, які з часом еволюціонували в межі-лінії. Навпаки, Арабський світ до теперішнього часу інертно ставиться до проблеми граничного розмежування, визначивши свою цілісність як таку, що не може ні в якому разі оспорюватись.

На Балканах межі територій сучасних держав Болгарії, Румунії, Туреччини, Греції, Югославії (до 1991 р) склалися в результаті російсько-турецької війни 1877-1878 рр., потім болгаро-сербської війни 1885 р, греко-турецької війни 1897 рр., трьох Балканських воєн 1912-1913 рр., греко-турецької війни 1922 р. Саме в ході цих подій Албанія була оголошена самостійною князівством, а історична територія Македонії, наприклад, за Бухарестським миром 1913 р поділена між Сербією, Грецією і Болгарією.

Що стосується сучасних кордонів Сполучених Штатів Америки, то вони формувалися в основному в середині XIX століття, вже після громадянської війни Півночі і Півдня, а кордони національних держав Африки - в 60-і рр. XX ст., після краху системи колоніалізму. При цьому Ф. Бродель справедливо відзначав, що історія тяжіє до закріплення меж, які немов перетворюються в природні складки місцевості, невід'ємно належать ландшафту і нелегко піддаються переміщенню [4].

Принцип непорушності кордонів у Європі був передбачений договором між СРСР і Федеративною республікою Німеччина 12 серпня 1970 році, в якому сказано, що "мир в Європі

може бути збережений лише в тому випадку, якщо ніхто не зазіхатиме на сучасні кордони ". Сторони заявили, що "не мають будь-яких територіальних претензій до кого б то не було і не висуватимуть таких претензій в майбутньому". Вони будуть "неухильно дотримуватися територіальну цілісність усіх держав в Європі в їх нинішніх кордонах".

У статті 1 Закону України "Про державний кордон України" від 04 листопада 1991 року наведено визначення державного кордону України, під яким розуміється лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України - суші, вод, надр, повітряного простору [5], тобто просторові межі дії державного суверенітету України.

В основі існування сучасних кордонів держав-членів світового співтовариства лежать принципи непорушності і недоторканості державних кордонів, недоторканості та цілісності державної території, особлива стабільність договорів про кордони. Сучасні правові відносини забороняють односторонні, а тим більше насильницькі дії, пов'язані зі зміною кордонів. Проте вони не виключають можливості мирної зміни кордонів за домовленістю між суміжними державами, тобто шляхом укладання міжнародних угод у відповідності до міжнародного права. Водночас вони можуть бути встановлені в результаті видання внутрішньодержавного акту [6].

Як вже зазначалося, відповідно до норм міжнародного права державні кордони є непорушними, так як 1 серпня 1975 р. на завершальному етапі Наради з безпеки та співробітництва в Європі, керівники держав-учасниць підписали у Гельсінкі Заключний акт. У ньому зазначалися принципи відносин між державами, у тому числі повага до суверенітету й незалежності, територіальної цілісності та непорушності кордонів, були прийняті положення про визнання кордонів між державами та країнами, які склалися після Другої світової війни [7].

Таким чином, можна зазначити, що законодавче становлення державного кордону пройшло довгий шлях. Проте результатом цього стало чітке визначення поняття та усвідомлення його значення для територіальної цілісності держави.

Список використаних джерел:

1. R. Frost, Mending Wall, in: E. Connery Lathem (ed.), Poetry of Robert Frost: The Collected Poems, Complete and Unabridged. New York: Holt, Rinehart & Winson, 1979, pp. 33-34.
2. Клименко Б. М. Государственная территория (Вопросы теории и практики международного права). – М.: Международные отношения, 1974. – 168 с.
3. См.: Ушаков Н.А. Международное право: основные термины и понятия. С. 37.
4. Бродель Ф. Что такое Франция? Кн. первая: Пространство и история. Пер. с фр. М.: Изд-во им. Сабашниковых, 1994. С. 274
5. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
6. Купрієнко А.Д. Державна територія та державний кордон : навчальний посібник / Д.А. Купрієнко, Ю.А. Дем'янюк, О.В. Діденко. – Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2014. – С. 51
7. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055

**Доцент кафедри теорії держави та права НАВС, к.ю.н., доцент
Кандидат юридичних наук**

Пендюра Максим Миколайович, Мендеграл Тетяна Іванівна СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ НА ПРОБЛЕМУ ВИХОВАННЯ ДУХОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

Проблема формування духовності особистості, духовної культури нації для сучасного українського громадянського суспільства є особливо гострою та актуальною. Знецінення престижу освіченості (доведення до формалізму) та інтелектуальної креативної діяльності складають невирішені глибокі та системні проблеми при формуванні активно позитивної, перспективної життєвої позиції підростаючого українського покоління.

Сучасний стан означеної проблеми обумовлює необхідність глибоко осягнути феномен